

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Helsedirektoratet
Postboks 7000 St. Olavs plass
0130 OSLO

Deres ref
09/7179

Vår ref
201000284-/VP

Dato
01.03.2012

Vedrørende pasientrettighetsloven kapittel 4 A - saksbehandling og ansvar for vedtak om tvang

Vi viser til brev av 7. desember 2011 fra Helsedirektoratet om ovennevnte.

I brev av 19. august 2011 konkluderte departementet med at Helsetilsynet i fylket (fra 1. januar 2012 Fylkesmannen) skal fatte et nytt enkeltvedtak når førsteinstansens vedtak besluttet videreført. Det samme gjelder for endring og oppheving av førsteinstansens vedtak.

Ved oppheving av førsteinstansens vedtak oppheves tvangen og det foreligger da normalt ikke klageinteresse. Helsedirektoratet har fått spørsmål om det er klageadgang for vedtak om endring og vedtak om videreføring av førsteinstansens tvangsvedtak.

Helsedirektoratet tar også opp spørsmålet om Fylkesmannens vedtak etter § 4A-8 om å videreføre eller endre tvangsvedtak skal kunne bringes inn for domstolene til overprøving etter reglene i tvisteloven kapittel 36.

Vedrørende domstolsprøving

Departementet deler Helsedirektoratets vurdering av at det som utgangspunkt vil være adgang til å domstolsprøve tvangsvedtaket etter tvisteloven kapittel 36, uavhengig av om klageadgangen er uttømt. Det følger uttrykkelig av pasient- og brukerrettighetsloven § 4A-10 andre punktum at pasienten eller pasientens nærmeste pårørende kan bringe vedtak etter § 4A-8 inn for retten etter reglene i tvisteloven kapittel 36. Bestemmelsen i tvistemålsloven av 1915 § 475 andre ledd om at søksmål bare kunne reises dersom klageretten var benyttet, er ikke videreført i ny tvistelov

Postadresse
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Einar Gerhardsens plass 3

Telefon
22 24 90 90
Org no.
983 887 406

Helserettsavdelingen
Telefaks
22 24 27 69

Saksbehandler
Vegard Pettersen
22 24 85 07

kapittel 36.

Vedrørende adgang til å klage på Fylkesmannens vedtak om å endre førsteinstansens vedtak om tvang

Helsedirektoratet uttaler følgende om spørsmålet:

"Vedtak som er omgjort av eget tiltak er enkeltvedtak, og det foreligger klagerett på vedtak der forvaltningen (førsteinstans, så vel som andreinstans) omgjør på eget initiativ i medhold av fol. § 35, forutsatt at det finnes et overordnet organ som kan være klageinstans. Det synes derfor naturlig å anta at det også er klagerett til Statens helsetilsyn når helsetilsynet i fylket på eget initiativ endrer helsetjenestens vedtak etter bestemmelsene i § 4 A-8 første ledd. Tilsvarende synes det naturlig å anse at endringer som følge av tre måneders-vurderingen etter pasl. § 4 A-8 andre ledd er omgjøringer, noe som antakelig også medfører klagerett i disse tilfellene. En slik forståelse er i tråd med departementets konstatering i brev av 19. august 2011".

Departementet deler Helsedirektoratets begrunnelse for at det er adgang til å klage på Fylkesmannens vedtak om å endre førsteinstansens vedtak om tvang.

Vedrørende adgang til å klage på Fylkesmannens vedtak om å videreføre førsteinstansens vedtak om tvang

Helsedirektoratet anfører at *"det til fordel for at det foreligger klagerett taler det alminnelige forvaltningsrettslige utgangspunktet om at det skal finnes mulighet for én klagerunde på enkeltvedtak. Det kan også argumenteres med at det virker ubalansert at det kan klages på endringsvedtak som i praksis innebærer mindre tvang (jf. at overordnet instans ikke vil omgjøre til ugunst / pålegge tyngre plikter, dvs. pålegge mer tvang), og ikke på vedtak som innebærer opprettholdelse av helsetjenestens tvangsvedtak".*

Et argument mot slik klageadgang kan være at det til sammenligning etter psykisk helsevernloven ikke er anledning til å klage på kontrollkommissjonens tre måneders vurdering av tvangsvedtak. Det kan anføres at to så prinsipielt like ordninger bør praktiseres så likt som mulig.

Videre peker Helsedirektoratet på at en klagemulighet kan fremstå som mindre betydningsfull i saker etter § 4 A-8 andre ledd, ettersom disse vedtakene kan bringes inn for domstolene til gratis, rask og full overprøving etter reglene i tvisteloven kapittel 36.

Helsedirektoratet ber om departementets vurdering av spørsmålet om klagerett ettersom argumentene ikke helt entydig taler for en bestemt løsning.

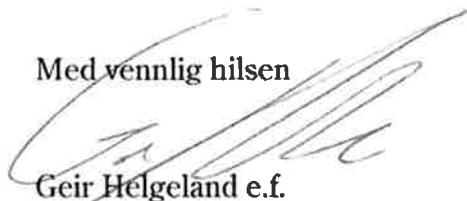
I mangel av klare føringer i lov eller forarbeider, legger departementet avgjørende vekt på at pasienter eller pårørende bør kunne velge en ordinær klageadgang fremfor søksmål ved domstolene.

Informasjon om adgangen til å klage eller prøve vedtaket ved domstolene, herunder påregnelig saksbehandlingstid, vil kunne gi pasientene og pårørende anledning til selv å vurdere risikoen for unødig tidsspille. En ordinær klageadgang må dessuten antas å være mindre ressurskrevende enn en domstolsprøving. Pasientens rettssikkerhet forutsettes ivaretatt også ved Statens helsetilsyns klagesaksbehandling.

Det vises også til Helsedirektoratets vurdering av at klage trolig vil være aktuelt i et svært begrenset antall saker: *"Det er liten sannsynlighet for at vedtak som ikke ble påklaget da det ble fattet i helsetjenesten, vil bli påklaget når helsetilsynet fatter sitt videreføringsvedtak (stadfester) tre måneder senere"*.

På denne bakgrunn er det etter departementets oppfatning adgang til å klage også på Fylkesmannens vedtak om å videreføre førsteinstansens vedtak om tvang (stadfestelse).

Med vennlig hilsen

Geir Helgeland e.f.
avdelingsdirektør

Vegard Pettersen
seniorrådgiver

